

Derleyenler
YASEMİN İNCEOĞLU
SAVAŞ ÇOBAN
Haber Okumaları

İletişim Yayınları 2410 • Başvuru Dizisi 105

ISBN-13: 978-975-05-2121-8

© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2016, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

YAYINA HAZIRLAYAN Aybars Yanık

DİZİ KAPAK TASARIMI Suat Aysu

KAPAK Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyenler
YASEMİN İNCEOĞLU
SAVAŞ ÇOBAN

Haber Okumaları

“Gazetecilik Suç Değildir.”

İçindekiler

ÖNSÖZ: N'ABER? • UMUR TALU.....	9
GİRİŞ • YASEMİN İNCEOĞLU - SAVAŞ ÇOBAN.....	13
“ŞİMDİ HABERLER” • YASEMİN İNCEOĞLU - SAVAŞ ÇOBAN.....	17
HABERDE TARAFSIZLIK ALGISI • BÜLENT ÇAPLI.....	65
DİPTEN GELEN DALGA: MEDYANIN “ÖTEKİ” MAĞDURLARI BELMA AKÇURA.....	79
TAHİR ELÇİ CİNAYETİ: MEDYADA TAŞLAR NASIL DÖŞENDİ? BURCU KARAKAŞ.....	89
HABER NÖBETİ: UÇURUMA ATILAN TAŞ TUĞBA TEKEREK.....	107
HENDEKLERİ VE BARİKATLARI ANLAMA REHBERİ CELAL BAŞLANGIÇ.....	131
HABER METİNLERİNDE BİYOKTİDARIN KURULUMU: KADIN BEDENİ VE KIZLI-ERKEKLI ÖĞRENCİ EVİ TARTIŞMALARI ESRA ARSAN - SÜHEYLA TOLUNAY İŞLEK.....	153
TROL, TEHDİT, TACİZ: YENİ MEDYADA CİNSİYETÇİ SÖYLEM MEHVEŞ EVİN.....	191

DİLİN ERİLLİĞİ VE KIBRISLITÜRK BASINININ SÖYLEMİ ÜZERİNE NOTLAR... • SEVDA ALANKUŞ	201
HABERCİLİKTE ÇOCUK ODAKLI ETİK VE ÖZDENETİM MENEKŞE TOKYAY	237
HAK TEMELLİ BAKIŞ AÇISININ YOKLUĞU VE AYRIMCI SÖYLEMLER AÇISINDAN GAZETE HABERLERİNDE MÜLTECİ KADINLAR ÜLKÜ DOĞANAY - HATICE ÇOBAN KENEŞ	253
ÇATIŞMA BÖLGESİNDE HABER DİLİ: BBC GAZETECİLERİ ANLATIYOR • SELİN GİRİT	295
LIBÉRATION: BİR GAZETENİN DİLİ, ÜSLUBU, TARZI NASIL OLUŞTU? • RAGİP DURAN	333
HABERLER KAMU MALI MIDIR? GELENEKSEL VE DİJİTAL GAZETECİLİĞİN İÇERİK KAVGASI • FARUK BİLDİRİCİ	343
DEVİRİM ŞART! • ERDAL GÜVEN	363
YANKI FANUSLARI HABER ALMA ALIŞKANLIKLARIMIZI NASIL DEĞİŞTİRİYOR? • MEHMET ATAKAN FOÇA	369
YAZARLAR	377

N'ABER?

UMUR TALU

Haber Okumaları'nın okuması, belki benim gibi size de acı verecek.

Belki size öyle olmaz. Benimkini şuna bağlayın o zaman: “Haber Yazmaları”nın (istisnalar, alternatif ve kimi sosyal medya mücadeleleri dışında) felaketine gazetecilik içinden ağıt okuyan birinin acısı.

Çünkü “Haber”in kendisi kayıp ve kayıp olmadığı zaman da, “Canına Okumalar” devreye giriyor:

Eski tabirle “Müessesese”den yeni tabir ve tabiatıyla “Müesses Nizam” a kadar.

* * *

Ezeli problem elbette “Haber”in ne anlattığı, nasıl anlattığı, nereden anlattığı, kime ve kimin adına anlattığıydı. Haberin “objektif yapısı”na dair bir palavra olan 5N1K denen şeyi hiç sevmeyen biri olarak buna da “haberın sübjektif hassası”na zoraki selamla 3N2K diyeyim.

Oradan yola çıkarak “Haber”in ne anlatmadığına, “Haberler”in neleri anlatmadığına dair de meselelerimiz olurdu.

Şimdiki problem hem daha kolay, hem daha zor:
Anlatılanlar içinde “Haber”in olup olmadığı...

“Haber” denen şeyin hakikaten var olup olmadığı..

“N’aber?” diye sorulsa bile dili tutulan, eli ayağı oynayan bir medya ile gazetecilik-gazeteci dejenerasyonunun –ortaya çıkışı desem yanlış– ortada çöküşü!

O zaman, elimizdeki haberlerin tahlilinden ziyade, “elimizde olmayan haberler”in keşfi şu an için başlı başına mesele.

“Verilmeyen haber”in ne dili olur, ne kulağı, ne üslubu, ne unsurları, ne n’si, ne k’sı. “Verilmeyen haber”in “vermeyen/verdirmeyen”, gizleyen/gizleten aktörleri olur.

“Haber karakteri” yerine “baskı mensubu ve basın mensubu karakteri” analizi yapmak mı gerekiyor o zaman?

Şöyle de diyebiliriz:

Haber yoksa karakter de yok!

Habersiz bir medya karaktersiz bir medya mıdır?

* * *

Altı yıl kadar önceydi.

O vakit iktidarın en önemli sözcülerinden bir zat, bir toplumsal olay, polis müdahalesi, gaz, vesaire ardından, bugünküne göre çok daha kibar üslupla olsa da, âdeta büyük müjdeyi vermiş zaten:

“Hepimizin arzusu, temennisi, keşke bu görüntüler olmasa, siz bu soruları sormasanız, biz cevap vermesek.”

Elbette sonradan bundan çok daha kaba, sert, haşın ifadeler oldu da, bu kadar güzeli oldu mu, bilmiyorum.

Nitekim o sözlerin edildiği 2010 sonlarından sonrası, “temenni ve arzu”nun gerçekleştirilmesine yönelik operasyon, manipülasyon, deformasyon, dejenerasyon, dezenformasyonlarla dolup taşı.

“Hangi hepimizin?” sorusunun cevabı, “Ben, hepimizin,” diye verildikten sonra da, “görüntüler olmasa, sorular sormasanız, cevap vermesek” şeklindeki nazik ve hassas temenni, “görüntüler olmayacak, sorular sorulmayacak, cevaplar verilmeyecek” tadındaki yeni medya düzenine evrildi, devrildi, sivrildi işte!

* * *